

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor/ka DP: Nikola Němcová

Název DP: Rozvoj myšlení a řeči jako oblast čtenářské pregramotnosti

Datum posudku: 7. 5. 2019

Vedoucího práce	Oponentský x
Posuzovatel:	Posuzovatel: PhDr. Veronika Laufková, Ph.D.

A. Požadované náležitosti diplomové práce:

Legenda: ztučněný text v příslušném poli vyjadřuje hodnocení posuzovatelem.

	A	B	C	N
1. Cíl	Formulace obsahově funkční, formulačně zřetelná.	Nedostatky v obsahové a funkční formulaci.	Nefunkční formulace formálně (např. příliš obecná) i obsahově.	Chybí.
2. Závěr	Shrnuje práci jako celek, přesahuje obsah DP v jeho hlubší reflexi a hodnocení, reaguje na cíle, obsahuje argumentované stanovisko autora.	Mezi A a C	Popisuje obsah, neobsahuje širší reflexi problému, nehodnotí nebo neobsahuje stanovisko autora, neváže se k cíli.	Chybí.
3. Odkazy a citace	Vše dokumentováno, zřejmé oddělení převzatého a vlastního.	Drobné nedostatky	Chybějící odkazy, nepřesné, nesprávně uváděné infor. zdroje, seznam liter. neodpovídá citacím, apod.	Nevyhovuje.
4. Formální náležitosti (anotace, klíčová slova, angl.název, rozsah)	Ano	Neúplné	DOPLNIT při obhajobě:	Nevyhovuje zcela.
5. Jazyková úroveň	Vhodná větná stylistika a gramatická správnost.	Drobné nedostatky ve stylistice a/nebo gramatice.	Výraznější nedostatky (doplnit příklady):	Nevyhovuje zcela.

B. Kvalita diplomové práce:

Legenda: ztučněné písmeno vyjadřuje hodnocení posuzovatelem.

A = kvalitní zpracování, B = dílčí nedostatky, C = závažnější nedostatky, N = nevyhovuje

Teoretická úroveň, resp.část

Úroveň odbornosti textu včetně používání odborné terminologie a dovednosti vymezit problém k řešení	A	B	C	N
Logická struktura výkladu	A	B	C	N

Argumentace soudů je obsažena a je funkční	A	B	C	N
Funkční provázanost teoretické a praktické části	A	B	C	N
Odborná literatura: množství a kvalita zdrojů včetně zahraničních, aktuálnost.	A	B	C	N
Autorský přínos	A	B	C	N

Empirická úroveň, resp. část

Vymezení úkolů (cílů)	A	B	C	N
Charakteristika výzkumného šetření (metodologický základ) a/nebo zdůvodnění empirických postupů	A	B	C	N
Dokumentace výzkumu (čas, místo, postup) nebo praktických činností	A	B	C	N
Interpretační nebo reflektivní úroveň empirických údajů	A	B	C	N
Autorský přínos	A	B	C	N

C. Slovní hodnocení a sdělení autorovi/ autorce DP:

Autorka si vybrala téma vysoce aktuální a z práce je patrné osobní zaujetí autorky tématem práce.

Teoretická část představuje téma z širšího úhlu pohledu, autorka zde vhodně definovala termíny, které souvisí s její empirickou částí. Kromě standardních a očekávatelných kapitol (byť kapitola s názvem Přehledová stat' opravdovou přehledovou statí není – vychází pouze ze třech zdrojů dat a výsledky neporovnává, ani nepřináší hlubší zamyšlení) obsahuje rovněž kapitolu 2.3 zaměřenou na rizika vzniku specifických vývojových poruch, což je téma opravdu velice aktuální.

Empirická část si klade čtyři specificky výzkumné otázky (správné označení by mělo být specifické výzkumné otázky), které však nejsou formulovány jako otázky v kvalitativním výzkumu (tedy typu Jak / Proč směřujícími k hlubšímu porozumění problému), ale směřují více k hypotézám a jejich ověření. Samotné znění otázek se zdá být spíše cílem výzkumného šetření, resp. dílčími cíli, tj. zjistit, ... zmapovat ... navrhnout (viz strana 45 diplomové práce). Vzhledem k dotazníkovému šetření by mi dávalo větší smysl formulovat v této části výzkumného designu spíše hypotézy a ty ověřovat. Vyhodnocení dotazníku totiž nejde vůbec do hloubky (často jen vyhodnocení dotazníkové položky – Likertova škála), data většinou neinterpretuje, nekomentuje, nediskutuje, jen uvádí procenta odpovědí, což jen potvrzuje fakt, že se nejedná o kvalitativní výzkum a stanovení výzkumných otázek zde není relevantní.

Identifikační údaje o respondentech jsou přehledně zpracovány.

Dotazníkové šetření mezi učitelkami MŠ se překvapivě týká toho, jaké mají učitelky jedné mateřské školy znalosti ohledně čtenářské pregramotnosti a jejího rozvoje. Toto je poměrně široce pojaté vzhledem k názvu diplomové práce, které se mělo zaměřit zejména na oblast myšlení a řeči. Výsledky nejdu příliš do hloubky, ale zůstávají již charakterem položených otázek na povrchu. Často se autorka ve výsledcích odkazuje jen na přílohy, kde jsou odpovědi uvedeny, ale nikde jinde nejsou data obsahově analyzována ani interpretována. Šetření by pomohlo, pokud by bylo někde jasně vymezeno (není ani v teoretické, ani v empirické části),

z jakého pojetí a definice čtenářské pregramotnosti tento dotazník vychází – otázky jsou totiž velmi obecné – směřují na znalost pojmu čtenářská pregramotnost, doporučenou literaturu, na vzdělávání učitelek v této oblasti, rozsah a obsah dětské knihovny v MŠ, zda se ony samy považují za aktivního čtenáře (bez vysvětlení toho, jak je aktivní čtenář vnímán – např. výzkumy Trávníčka a kol.), zda dětem předčítají, zda při předčítání využívají nějaké pomůcky (pomůcky pro rozvoj čtenářství, motivaci ke čtenářství, porozumění textu není nutné využívat jen při předčítání) a jaká dětská literatura se jim v praxi osvědčila (K jakému účelu máte na mysli, že se jim osvědčila?).

Za problematické považuji občasné konstatování autorky nepodložené daty a odbornou literaturou, která je k danému tématu k dispozici – např. na straně 51, 53 atd. (*Jako další důležitá kritéria vnímám kvalitu textu a text, který je blízký samotnému předčítajícímu; Takové rodiny většinou nevnímají gramotnosti obecně jako hodnotu – váš názor? Nebo odborná literatura?; Mám pocit, že některé učitelky nemají povědomí o tom, jak skutečně negativně může nedostatečně rozvinutá ČpG ovlivnit školní úspěšnost dítěte.* – podle čeho tak soudíte?).

Zatímco první část empirické práce obsahuje drobné metodologické a interpretační problémy, druhá část empirické práce představuje testovou baterii pro zjištění čtenářské pregramotnosti (opět velice široce pojaté vzhledem k názvu diplomové práce, myšlení a řeči je věnováno pouze 6 úkolů z 19), nicméně pečlivě sestavenou, doplněnou přehledným a srozumitelným záznamovým archem a realizovanou v praxi (v MŠ v Humpolci). Samotné výsledky z realizované testové baterie jsou dobře popsány, ale opět chybí hlubší reflexe či zamyšlení nad problémem (kde byla například větší chybovost, jako je sluchová analýza první hlásky) či individuální analýzy na úrovni dětí a doporučení, jakým způsobem s dětmi se zjištěnými obtížemi pracovat (pokud má materiál fungovat jako diagnostický a pomoci jim ke zlepšení jejich dovedností).

Oceňuji reflexi autorky v kapitole Diskuze, z níž je zřejmé, že si uvědomuje limity své práce včetně potenciálních problémů formulace položek v dotazníkovém šetření.

Zvláště cenné jsou potom bohaté přílohy, které dokreslují mnohé z nedorečeného přímo v textu diplomové práce, která je bez příloh spíše kratšího rozsahu, ale splňuje požadavky kladené na tento typ práce.

Je škoda, že autorka nevyužila žádné zahraniční zdroje, které se k danému tématu nabízejí. Zajímavé však je, že autorka nabízí výsledky zahraničních výzkumů ke čtenářské gramotnosti, ale opomíná výsledky českých výzkumů k tomuto tématu.

I přes výše uvedené výtky považuji práci za zajímavou s výrazným osobním zaujetím autorky o dané téma, oceňuji množství práce, kterou autorka odvedla, a její využitelnost v praxi učitelů mateřských škol.

Práce splňuje požadavky na formální i obsahovou strukturu textu. Automatická kontrola v systému Theses označila maximální podobnost menší než 5 %.

Návrh otázek pro zodpovězení při obhajobě:

1. Jaké rizikové faktory ve vztahu ke vzniku specifických vývojových poruch jsou nejbližší Vašemu tématu diplomové práce?
2. Mohla byste uvést také výsledky českých výzkumů, které by se zabývaly čtenářskou gramotností, resp. pregramotností?

3. Na straně 51 uvádíte, že zamýšlet se nad tím, jakou literaturu dětem předkládáme, pomůže nejen literárnímu a hodnotovému systému dítěte. Čemu tedy ještě může vhodný výběr literatury pro děti pomoci?

4. Na straně 55 píšete, že je škoda, že si více učitelek neoblíbilo nějakou dětskou literaturu ze současné doby. Proč si myslíte, že je to škoda? Jaké knihy (či nakladatelství) ze současné dětské knižní produkce byste jim doporučila a proč?

5. Na základě dat ze svého výzkumu konstatujete, že většina učitelek MŠ vnímá zakotvenost čtenářské pregramotnosti v RVP PV (leden 2018) za dostatečnou. Jaký je Váš názor na ukotvení ČpG v RVP PV?

6. Dokázala byste konkretizovat chybování v testové baterii na úrovni děti (tj. individuální analýzy) a doporučení, jakým způsobem s dětmi se zjištěnými obtížemi pracovat?

Doporučuji k obhajobě:

ANO

NE

Navrhovaná známka: